

POJĘCIE RZEMIOSŁA I RZEMIEŚNIKA

Zgodnie z aktualny brzmieniem przepisu art. 2 ustawy o rzemiośle, rzemiosłem jest zawodowe wykonywanie działalności gospodarczej przez:

1. podstawową grupę rzemieślników stanowią nadal **osoby fizyczne**, a więc osoby prowadzące jednoosobową działalność gospodarczą z tym zastrzeżeniem (co ma odróżniać rzemieślnika od pozostałych przedsiębiorców), że ta działalność prowadzona jest z wykorzystaniem zawodowych kwalifikacji¹ tej osoby i jej pracy własnej. Jak każdy przedsiębiorca rzemieślnik prowadzi zakład w imieniu własnym i na swój rachunek, ale status rzemieślnika posiadają wyłącznie: mikro przedsiębiorcy, mali przedsiębiorcy albo średni przedsiębiorcy w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców².
2. Kolejną grupę rzemieślników stanowią **wspólnicy spółki cywilnej osób fizycznych** w zakresie wykonywanej przez nich wspólnie działalności gospodarczej - jeżeli spełniają oni indywidualnie i łącznie warunki określone w pkt 1 (przewidziane dla osób fizycznych). W praktyce oznacza to, że wszyscy wspólnicy spółki cywilnej prowadzą wspólną działalność z wykorzystaniem swoich zawodowych kwalifikacji i ich pracy własnej, w imieniu spółki cywilnej i na rachunek spółki cywilnej – a ponadto wszyscy wspólnicy indywidualnie i łącznie są mikro przedsiębiorcami, małymi przedsiębiorcami albo średnimi przedsiębiorcami. Jednocześnie ustawa przewiduje wyjątek w zakresie kwalifikacji zawodowych dla wspólników tzn. wystarczy, że jeden wspólnik spółki cywilnej będzie posiadał kwalifikacje zawodowe w rzemiośle¹ pod warunkiem, że pozostałymi wspólnikami spółki są małżonek, wstępni lub zstępni tego wspólnika nie posiadający takich kwalifikacji zawodowych (tzw. firmy rodzinne).
3. Nowością jest, iż rzemieślnikiem może zostać uznana **spółka jawna**, a więc spółka prawa handlowego podlegająca wpisowi do rejestru KRS. Warunkiem posiadania statusu rzemieślnika przez spółkę jawną jest jednak, aby wszyscy wspólnicy spółki posiadali kwalifikacje zawodowe w postaci tytułu mistrza bądź czeladnika w zawodzie odpowiadającemu danemu rodzajowi rzemiosła. Należy zwrócić uwagę, że w

---

¹ Zgodnie z treścią przepisu art. 3 ust. 1 ustawy dowodami kwalifikacji zawodowych w rzemiośle są:

- dyplom lub świadectwo ukończenia wyższej, ponadgimnazjalnej lub ponadpodstawowej szkoły o profilu technicznym bądź artystycznym w zawodzie (kierunku) odpowiadającym dziedzinie wykonywanego rzemiosła;
- dyplom mistrza w zawodzie odpowiadającym danemu rodzajowi rzemiosła;
- świadectwo czeladnicze albo tytuł robotnika wykwalifikowanego w zawodzie odpowiadającym danemu rodzajowi rzemiosła;
- zaświadczenie potwierdzające posiadanie wybranych kwalifikacji zawodowych w zakresie zawodu odpowiadającego danemu rodzajowi rzemiosła.

² Zgodnie z ustawą prawo przedsiębiorców (art. 7 ust. 1) mikro przedsiębiorcą, małym przedsiębiorcą albo średnim przedsiębiorcą jest przedsiębiorca, który w co najmniej jednym roku z dwóch ostatnich lat obrotowych: zatrudniał średniorocznie mniej niż 250 pracowników oraz osiągnął roczny obrót netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz z operacji finansowych nieprzekraczający równowartości w złotych 50 milionów euro, lub sumy aktywów jego bilansu sporządzonego na koniec jednego z tych lat nie przekroczyły równowartości w złotych 43 milionów euro.

przypadku spółki jawnej mamy do czynienia z węższą grupą kwalifikacji zawodowych wspólników niż w przypadku spółek cywilnych pozwalającą na uzyskanie statusu rzemieślnika. Ponadto spółka jawna musi prowadzić działalność z wykorzystaniem pracy własnej wspólników oraz musi być mikro przedsiębiorcą, małym przedsiębiorcą albo średnim przedsiębiorcą. Ustawa podobnie jak w przypadku spółki cywilnej dopuszcza tutaj wyjątek w zakresie posiadania kwalifikacji zawodowych tzn. wystarczy, że tylko jeden wspólnik spółki jawnej będzie posiadał tytuł mistrza lub czeladnika, jeżeli pozostałymi wspólnikami są małżonek, wstępni lub zstępni tego wspólnika.

4. Podobnie jak w przypadku spółek jawnych do rzemiosła zalicza się działalność **spółek komandytowych osób fizycznych**, działających z wykorzystaniem zawodowych kwalifikacji wszystkich wspólników posiadających tytuły mistrza bądź czeladnika w zawodzie odpowiadającym danemu rodzajowi rzemiosła, jak również z wykorzystaniem ich pracy własnej oraz pod warunkiem, że tego rodzaju spółka jest również mikro przedsiębiorcą, małym przedsiębiorcą albo średnim przedsiębiorcą. Ustawa dopuszcza również i w tym przypadku wyjątek w zakresie kwalifikacji zawodowych tzn. wystarczy, że tylko jeden wspólnik będzie posiadał tytuł mistrza lub czeladnika pod warunkiem, że pozostałymi wspólnikami są małżonek, wstępni lub zstępni tego wspólnika.
5. W dalszej kolejności za rzemieślnika może zostać uznana spółka **komandytowo-akcyjna osób fizycznych**, działająca z wykorzystaniem zawodowych kwalifikacji wszystkich wspólników posiadających tytuły mistrza bądź czeladnika w zawodzie odpowiadającym danemu rodzajowi rzemiosła, jak również z wykorzystaniem ich pracy własnej oraz pod warunkiem, że tego rodzaju spółka jest również mikro przedsiębiorcą, małym przedsiębiorcą albo średnim przedsiębiorcą. Ustawa ponownie dopuszcza tutaj wyjątek w zakresie kwalifikacji zawodowych tzn. wystarczy, że jeden wspólnik będzie posiadał tytuł mistrza lub czeladnika, a pozostałymi wspólnikami będą wyłącznie małżonek, wstępni lub zstępni tego wspólnika.
6. Na koniec ustawodawca przewidział również możliwość uzyskania statusu rzemieślnika przez **jednoosobową spółkę kapitałową (tzn. spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością lub spółkę akcyjną)**. Podstawowymi warunkami w tym wypadku jest jednak, aby była to tzw. spółka jednoosobowa (czyli 100% udziałów bądź akcji należy do jednego udziałowca bądź akcjonariusza), a dodatkowo chodzi wyłącznie o spółki kapitałowe powstałe w wyniku przekształcenia przedsiębiorcy będącego uprzednio osobą fizyczną - rzemieślnikiem. Nie ma więc możliwości uzyskania statusu rzemieślnika nowo utworzona spółka kapitałowa (najczęściej sp. z o.o.), nawet jeśli będzie posiadała tylko jednego udziałowca posiadającego status rzemieślnika – koniecznym jest zachowanie procedury przekształcenia zgodnie z przepisami kodeksu spółek handlowych. Tak jak w przypadku pozostałych podmiotów dodatkowym

warunkiem jest, aby przedsiębiorstwo było mniejszych rozmiarów tzn. aby taka spółka była mikro przedsiębiorcą, małym przedsiębiorcą albo średnim przedsiębiorcą.

Niezależnie od powyższego, nadal do rzemiosła nie zalicza się działalności handlowej, usług hotelarskich, działalności transportowej, usług świadczonych w wykonywaniu wolnych zawodów, usług leczniczych oraz działalności wytwórczej i usługowej artystów plastyków i fotografików – bez względu na formę prowadzonej działalności.

DOFINANSOWANIE KOSZTÓW KSZTAŁCENIA MŁODOCIANEGO A STATUS RZEMIEŚNIKA

W związku ze zmianą przepisów prawa oświatowego tj. art. 122 ustawy, wprowadzono wyraźne rozróżnienie pomiędzy zatrudnieniem młodocianego u pracodawcy będącego rzemieślnikiem od zatrudnienia u pracodawcy niebędącego rzemieślnikiem, pod kątem możliwości uzyskania dofinansowania kosztów kształcenia młodocianego. Tym samym ustalenie statusu pracodawcy – rzemieślnika, ma aktualnie duże praktyczne znaczenie w zakresie możliwości uzyskania dofinansowania kosztów kształcenia młodocianego pracownika.

Nadal pracodawcom, którzy zawarli z młodocianymi pracownikami umowę o pracę w celu przygotowania zawodowego, przysługuje dofinansowanie kosztów kształcenia, jeżeli pracodawca lub osoba prowadząca zakład w imieniu pracodawcy albo osoba zatrudniona u pracodawcy posiada kwalifikacje wymagane do prowadzenia przygotowania zawodowego młodocianych określone w przepisach w sprawie przygotowania zawodowego młodocianych i ich wynagradzania, a młodociany pracownik, który ukończył naukę zawodu zda egzamin zawodowy.

Jednak w aktualnym stanie prawnym istotnym jest czy młodociany pracownik, który ukończył naukę zawodu - przystąpi i zda właściwy egzamin. W przypadku młodocianego zatrudnionego w celu przygotowania zawodowego u pracodawcy będącego rzemieślnikiem – młodociany musi przystąpić do egzaminu czeladniczego przed właściwą komisją egzaminacyjną działającą przy izbie rzemieślniczej zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 stycznia 2017 r. w sprawie egzaminu czeladniczego, egzaminu mistrzowskiego oraz egzaminu sprawdzającego, przeprowadzanych przez komisje egzaminacyjne izb rzemieślniczych. Natomiast w przypadku młodocianego zatrudnionego w celu przygotowania zawodowego u pracodawcy niebędącego rzemieślnikiem – właściwym będzie egzamin zawodowy przed OKE. Tym samym przystąpienie i zdanie egzaminu przez młodocianego przed niewłaściwą komisją egzaminacyjną może stanowić podstawę do odmowy przyznania dofinansowania przez wójta (burmistrza lub prezydenta miasta) z powodu braku spełnienia warunku o których mowa w art. 122 ust. 1 ustawy prawo oświatowe.

W tym kontekście należy również zwrócić uwagę na zapis art. 3 ust. 5 ustawy o rzemiośle, zgodnie z którym rzemieślnicy zatrudniający pracowników w celu przygotowania zawodowego w rzemiośle obowiązani są spełniać warunki określone odrębnymi przepisami oraz być członkami jednej z organizacji samorządu gospodarczego rzemiosła tj. cechu rzemieślniczego lub izby rzemieślniczej. Wprawdzie przepis ten obowiązuje od wielu lat i jak do tej pory był różnie interpretowany i praktycznie nie stosowany, to aktualnie w związku ze zmianą przepisów dotyczących zasad przyznawania dofinansowania kosztów kształcenia młodocianych pracowników, możliwe jest że organy wydające indywidualne decyzje w sprawach przyznania dofinansowania weryfikując posiadany status pracodawcy-rzemieślnika, mogą wymagać dodatkowego warunku, aby pracodawca będący rzemieślnikiem należał do cechu lub izby rzemieślniczej zgodnie z przepisami ustawy o rzemiośle.

Opracował: r. pr. Robert Gierszewski